

24.11.2025

EU/338/2025
EU/338/2025-MMM-32

Asiantuntijalausunto; Maa- ja metsätalousvaliokunta 25.11.2025; U 56/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta yhteisen markkinajärjestelyasetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamiseksi sekä ehdotuksesta asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse EU:n koulujakelujärjestelmästä

Maatalousneuvos Anna-Leena Miettinen
Neuvotteleva virkamies Jukka Virolainen

Tausta ja tavoitteet

Euroopan komissio on ehdottanut muutoksia yhteiseen markkinajärjestelyasetukseen (EU N:o 1308/2013) ja ns. fixing-asetukseen (EU N:o 1370/2013). Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset osana laajempaa YMP- ja rahoitushysuudistusta (2028–2034). Muutokset liittyvät erityisesti EU:n koulujakelujärjestelmään, sektorikohtaisiin tukiin, valkuaiskasvien tuotantoon, maataloustuotannon piirissä olevan hampun sääntelyyn sekä maataloustuotteiden saatavuuden turvaamiseen kriisitilanteissa.

Ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa maataloussektorin kilpailukykyä, kestävyyttä ja kriisinkestävyyttä. Tavoitteena on myös parantaa viljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa. Lisäksi tavoitteena on edistää valkuaiskasvien viljelyä ja huoltovarmuutta sekä uudistaa koulujakelujärjestelmä tukemaan terveellisiä ruokailutottumuksia.

Keskeiset muutokset

Ehdotuksella koulujakelujärjestelmä siirretään osaksi kumppanuussuunnitelmaa. (Kumppanuusrahastoasetusehdotus (COM(2025) 565 final). Järjestelmä olisi pakollinen toisin kuin nyt ja siihen vaaditaan vähintään 30 % kansallista rahoitusta. Kohderyhmänä ovat koulua käyvät lapset, mikä tarkoittaa, että enää ei tarkkaa erittelyä. Järjestelmään kuuluvat tuotteet olisivat tuoreet hedelmät, vihannekset, banaanit, maito ja maitotuotteet. Tuotteisiin kohdistuu lisävaatimuksia ravitsemuksesta (rasva ≤ 30 %, vapaa sokeri ≤ 10 %). Tuotteiden priorisoinnissa tulee painottaa ilmastojalanjälkeä, luomua, eläinten hyvinvointia, lyhyitä toimitusketjuja sekä pientiloja.

Kaupan pitämisen vaatimukset laajennetaan ehdotuksessa valkuaiskasveihin, lihaan ja juustoon. Ilmaisua ”liha” ja nimityksiä kuten pekoni ja sisäfile voitaisiin käyttää vain tuotteissa, joissa lihaa ei ole korvattu muilla ainesosilla ja joissa liha on oleellinen osa tuotetta.

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi otettava mukaan kumppanuussuunnitelmaansa toimenpiteet ja niiden tuet tuottajaorganisaatioille mm. hedelmä- ja vihannesalalla sekä valkuaiskasvialalla, mikäli jäsenvaltiossa jo on tuottajaorganisaatioita kyseisillä aloilla. Tämän lisäksi jäsenvaltio voisi valita muita aloja, joissa tukea

toimintaohjelmille voitaisiin myöntää. Mehiläisalan toimenpiteet olisivat jäsenvaltioille pakollisia, kuten nykyisellä kaudella.

Kumppanuusrahastoasetusehdotuksen mukaan sektoriohjelmat rahoitettaisiin jatkossa jäsenvaltioiden ja EU:n yhteisrahoituksella. Jäsenvaltion osuus olisi vähintään 30 prosenttia. Kuluvalle kaudella hedelmä- ja vihannessektorin ohjelmat ovat olleet kokonaan EU:n rahoittamia

Komissio ehdottaa, että myös hampun maataloustuotantoa koskevat säännöt sisällytettäisiin nykyisestä CAP:n strategiasuunnitelma-asetuksesta yhteiseen markkinajärjestelyyn. Nykyisessä yhteisessä markkinajärjestelyssä on säädetty raakahampun ja hampun siementen tuonnin edellytyksistä unioniin. Uutena asiana komissio ehdottaa hampulle sen maatilatason kaupan pitämisen sääntöjen lisäämistä yhteiseen markkinajärjestelyyn. Hampun maataloustuotanto on ollut sallittua, YMP:n määrittelemien edellytyksin, Suomen EU jäsenyydestä alkaen.

Uutena kokonaisuutena yhteiseen markkinajärjestelyyn komissio ehdottaa toimia maataloustuotteiden saatavuuden turvaamiseksi hätätilanteissa ja vakavissa kriiseissä. Toimenpiteisiin kuuluu muun muassa jäsenvaltioiden velvoittaminen laatimaan kansalliset valmius- ja reagointisuunnitelmat. Komissio ehdottaa myös yleistason ohjeistusta jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen maataloustuotteiden varastointiin kriisitilanteita varten.

Sokerialan osalta komission ehdotuksessa selkeytetään sokerijuurikkaan ja sokeriruo'on ostoehtoja. Lisäksi ehdotetaan, että Suomi voi jatkaa kansallisia tukia Etelä-Suomessa vuosina 2028–2034 komission luvalla.

Vaikutukset

Koulujakelun hallinnollinen taakka voi kasvaa sekä toimijoille että hallinnolle. Hallinnolle aiheutuisi lisää vaatimuksia kumppanuussuunnitelmien ja raportoinnin osalta. Kansallinen osarahoitusvaade (30 %) sektorituissa ja koulujakelujärjestelmässä puolestaan lisää valtion budjettipaineita. Hampun maataloustuotantoa ja tuontia kolmansista maista säädellään jo nykyisessä CAP-järjestelmässä, joten komission ehdotus ei sinällään lisää hallinnointia. Uudessa hampun maatilatason kaupan pitämistä koskevassa osiossa komissio ei esitä suoria toimia sen hallinnointiin. Hampun viljelyä valvotaan jo tälläkin hetkellä YMP:n säännösten mukaisesti. Siementen pitää olla sertifioituja ja lajikkeiden EU:n kasvilajikeluettelossa. ELY-keskus kerää hampuviljelyksistä näytteitä ennen sadonkorjuuta THC (tetrahydrokannabinoli) -pitoisuuden määrittämistä varten.

Valtioneuvoston kannasta

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission ehdotuksiin maatalouspolitiikan uudistamiseksi sisältyy muutoksia myös yhteiseen markkinajärjestelyasetukseen. Ehdotus täydentää yhteisen maatalouspolitiikan kokonaisuutta ja on tavoitteeltaan hyvä lähtökohta keskusteluille uudistuksen sisällöstä. Ruokaketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistäminen ovat tukipolitiikan rinnalla keskeisessä roolissa viljelijöiden tulonmuodostuksessa.

Koulujakelujärjestelmän tulisi säilyä vapaaehtoisena ja hallinnollisesti nykyistä kevyempänä. Samoin sektoritoimenpiteiden tulisi olla vapaaehtoisia. Valtioneuvosto pitää alkuperätietojen näkymistä lihatuotteiden yhteydessä tärkeänä, mutta katsoo yleisesti, että alkuperätiedoista tulisi ensisijaisesti säätää elintarviketietoasetuksessa.

Valtioneuvosto pitää hyvänä pyrkimystä täsmentää EU:n sääntelyä liittyen maataloushampun viljelyyn, kaupan pitämiseen maatilalta ja tuontiin, mutta suhtautuu ehdotukseen varauksellisesti, koska ehdotuksessa ei ole käsitelty jäsenvaltioiden kansallisia erityispiirteitä huumausainelainsäädännössä, sääntelyyn tarvitaan kansallinen liikumavara.

Valtioneuvosto näkee hyvänä, että komissio pyrkii ehdotuksessa parantamaan kriisivarautumista sekä jäsenvaltioissa että EU-tasolla. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkokäsittelyssä ei aiheudu muutoksia, joilla olisi kriittisiä vaikutuksia Suomen kokonaisturvallisuuden periaatteisiin pohjautuvaan elintarvikehuollon

varautumisjärjestelmään. Valtioneuvosto myös huomauttaa, että monet varautumiskysymykset ovat luonteeltaan salaista tietoa mikä tulisi huomioida, kun esimerkiksi valmiussuunnitelmia käsitellään.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotus antaa mahdollisuuksia kehittää valkuaiskasvia alaa eri toimenpitein entistä vahvemmin ja pitää komission ehdotuksia alan edistämiseksi tervetulleina.

Liitteet	Valiokunnassa esitettävä Power Point -esitys
Jakelu	Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
Tiedoksi	